

Staatscommissie Herijking Ouderschap: Kinderen hebben recht op goed ouderschap!

Het langverwachte rapport van de Staatscommissie 'Herijking Ouderschap' is uitgekomen. De commissie is uiterst duidelijk: de belangen van de kinderen worden centraal gesteld: hun welzijn en hun kansen op een gezonde, volledige en harmonieuze ontwikkeling naar zelfstandige en sociaal verantwoordelijke individuen. Kinderen hebben ook rechten: naast het kinderrechtenverdrag stelt de commissie dat 'goed ouderschap' voor ieder kind beschikbaar moet zijn. Dit is de basis van het advies van de Staatscommissie aan de regering over aanpassing van wetgeving en beleid over de juridische positie van kinderen in gezinnen, nu er zoveel verschillende gezinsvormen bestaan.

Goed ouderschap

De commissie verwoordt 'goed ouderschap' in 7 kernwaarden:

- (1) een onvoorwaardelijk persoonlijk commitment,
- (2) continuïteit in de opvoedingsrelatie,
- (3) verzorging en zorg voor lichamelijk welzijn,
- (4) opvoeding tot zelfstandigheid in sociale en maatschappelijke participatie,
- (5) het organiseren en monitoren van de opvoeding in het gezin, de school en het publieke domein (de drie opvoedmilieus),
- (6) de vorming van de afstammingsidentiteit en
- (7) de zorg voor contact- en omgangsmogelijkheden van voor het kind belangrijke personen, onder wie de andere ouder.

Zo gesteld geven deze kernen stof tot overdenking voor zowel de pleegzorg als adoptiewereld en laat de krachten en uitdagingen van beide velden zien.

Het kinderrechten-verdrag en 'goed ouderschap' moeten als maatstaf dienen voor het aanpassen van wet en regelgeving. Regelingen voor ouderschap en gezag zullen moeten verzekeren dat deze kernwaarden in de opvoeding voldoende tot hun recht komen en zij zullen bescherming moeten bieden aan kinderen. Dit kan getoetst worden via een zogenaamd 'kind- en jongereneffectrapportage'.

Pleegzorg en adoptie

Deze uitgangspunten hebben consequenties voor de verhouding tussen kinderen en hun ouders en anderen die zijn betrokken bij hun ontstaan en hun verzorging. Hierbij wordt vooral ingegaan op gezinnen met partners van gelijk geslacht, stiefoudergezinnen, draagmoederschap en donorschap, maar ook op adoptie en pleegzorg wordt ingegaan in het rapport.

Maar ook andere conclusies en aanbevelingen van de commissie zijn van belang voor pleegzorg en adoptie:

- De commissie pleit voor een Register Ontstaans Geschiedenis, waarbij het kind, wanneer het opzoek gaat, voldoende sociale en psychologische begeleiding moet ontvangen;
- De Staatscommissie stelt voor om de genetische (bloed)band en het voornemen tot ouderschap gelijk te behandelen – bloedverwantschap zou vervangen moeten worden door verwantschap;

- Voor kinderen zou geen termijn moeten gelden voor het beëindigen van ouderschap – dit zou ook moeten gelden als het gaat om een genetisch verwante ouder of geboortemoeder
- In de huidige Nederlandse adoptieregeling is alleen een sterke adoptie mogelijk, waarbij de familierechtelijke banden met de oorspronkelijke familie volledig verbroken worden. De commissie pleit voor de mogelijkheid van een zogenaamde zwakke of eenvoudige adoptie, waarbij het kind niet altijd in juridische zin volledig afscheid hoeft te nemen van zijn oorspronkelijke familie. De rechter zou moeten beoordelen wat in het belang van het kind is. Het kind heeft er in elk geval belang bij dat zijn positie in het gezin van zijn adoptiefouders wordt beschermd, bv op het terrein van erfrecht, nationaliteit en recht op levensonderhoud. Hiermee zou een meer-ouderschaps-constructie kunnen worden gevormd. Dit zou ook pleegouders de mogelijkheid geven om, met behoud van de afstammingsband met de oorspronkelijke ouders, de positie van het kind in het pleeggezin vorm te geven.
- De staatscommissie vindt dat een kind zoveel mogelijk onder gezag zou moeten staan van zijn juridische ouders door wie het wordt verzorgd en opgevoed. Wordt het kind niet door zijn juridische ouder(s) verzorgd en opgevoed, dan zouden degenen die het kind wél verzorgen en opvoeden, ook met het gezag kunnen worden belast.
- Wanneer pleegouders niet de voogdij op zich willen nemen, maar wel behoefte hebben aan gedeeltelijke gezagsoverdracht, dan zou dat moeten kunnen als het kind onder toezicht of voogdij staat, minimaal een jaar in het pleeggezin woont, en daar blijft. De pleegouders kunnen dan als feitelijke verzorgers en opvoeders de bij hun taak als pleegouder behorende beslissingen nemen, terwijl bijvoorbeeld de verantwoordelijkheid voor de contactregeling met de ouders van het kind bij de gecertificeerde instelling kan blijven berusten
- De Staatscommissie vindt dat de persoon of personen die juridisch ouder van een kind wordt of worden, zoveel mogelijk dezelfde persoon of personen behoort of behoren te zijn die het kind daadwerkelijk verzorgen en opvoeden (sociale ouders). Dit maakt het zekerder dat ouders en kind ook tijdens het opgroeien van het kind met elkaar verbonden blijven.

Staatscommissie Herijking Ouderschap. (2016). Kind en ouders in de 21ste eeuw. Rapport van de Staatscommissie Herijking Ouderschap.